

บทที่ 5

สถานะภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวกับความ
ความมุ่งปรารถนาทางอาชีพ

นอกจากเหตุผลทางด้านการศึกษาและผลการศึกษานักศึกษาอาจจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวกับความมุ่งปรารถนาในการประกอบอาชีพตามที่ได้พิจารณาไปในบทที่แล้ว สถานะภาพทางครอบครัวของนักศึกษา เช่น การประกอบอาชีพของบิดา ระดับการศึกษา และดัชนีแสดงสถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวก็อาจจะมีความสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลต่อความมุ่งปรารถนาในการประกอบอาชีพในอนาคตของนักศึกษาได้ ดังนั้นสิ่งที่น่าจะพิจารณาต่อไป คือ ปัจจัยทางครอบครัว เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยดังกล่าวต่อความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษาวามีมากน้อยเพียงไร

ในที่นี้ผู้ศึกษาจะพิจารณาจากระดับการศึกษาของบิดา อาชีพของบิดา และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ซึ่งจะพิจารณาจากรายได้ของบิดากับสินค้าบริโภคประเภทถาวร นอกจากนี้ก็จะพิจารณาไปถึงขนาดของครอบครัวอีกด้วย ในเรื่องเกี่ยวกับครอบครัวนี้ จะพิจารณาเฉพาะบิดาเท่านั้นเพราะโดยปกติถือว่าเป็นหัวหน้าครัวเรือน

ระดับการศึกษาของบิดา อาจเป็นปัจจัยอันหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษา นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องชี้ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว โดยทั่วไปนั้นครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง มักจะเป็นครอบครัวของผู้ที่มีการศึกษาสูง เนื่องจากมีความสามารถที่จะส่งเสียให้บุตรได้รับการศึกษาสูง ๆ และโดยทั่วไปคนที่ได้รับการศึกษาสูง ๆ ก็ย่อมมีโอกาสที่จะสร้างฐานะของครอบครัวได้มากกว่าคนที่ได้รับการศึกษาค่ำ ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้แบ่งระดับการศึกษาของบิดาออกเป็น

1. อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้
2. อ่านออกเขียนได้แต่ไม่ได้เข้าโรงเรียน
3. ประถมศึกษา
4. มัธยมศึกษา

5. อาชีวศึกษา
6. ปริญญาตรี
7. สูงกว่าปริญญาตรี
8. อื่น ๆ

จากการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่บิดาจะมีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา แสดงว่าครอบครัวของนักศึกษาส่วนใหญ่มีสถานะภาพทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับสูง เมื่อเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษปีที่ 1 กับนักศึกษปีที่ 4 แล้วจะพบว่าบิดามีระดับการศึกษาไม่แตกต่างกัน แต่บิดาที่ส่งบุตรหญิงเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยโดยทั่วไปมีการศึกษาสูงกว่าของเพศชาย ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะเมื่อการศึกษาของบิดาสูงขึ้น บิดาอาจจะเห็นความจำเป็นและคุณค่าของการศึกษาของสตรีมากกว่าบิดาที่มีการศึกษาน้อยกว่า การศึกษาของบิดาของนักศึกษาหญิงโดยเฉลี่ยจึงสูงกว่าการศึกษาของบิดาของนักศึกษาชาย (ตารางที่ 14)

ถ้าพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของบิดากับอาชีพที่นักศึกษามุ่งปรารถนาจะประกอบแล้ว จะเห็นได้ว่าระดับการศึกษาของบิดามีอิทธิพลต่อความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของบุตร แมว่านักศึกษส่วนใหญ่ต่างก็มีความมุ่งปรารถนาที่จะประกอบอาชีพกลุ่มปฏิบัติการงานอาชีพ วิชาชีพ และอาชีพอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ นักศึกษาที่มีบิดามีการศึกษาน้อย หรือไม่มีการศึกษามีแนวโน้มที่จะมีความมุ่งปรารถนาในการประกอบอาชีพที่ต้องใช้วิชาชีพ และโดยเฉพาะอาชีพการบริหารในอัตราส่วนที่สูงกว่านักศึกษามีบิดามีการศึกษาสูงกว่า ส่วนอาชีพที่ปรารถนารองลงไป คือ เสมียนพนักงาน (ตารางที่ 15.1)

และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษปีที่ 1 กับนักศึกษปีที่ 4 พบว่าระดับการศึกษาที่ต่างกันของบิดา มีผลทำให้นักศึกษามีความมุ่งปรารถนาทางอาชีพต่างกัน กล่าวคือทั้งกลุ่มผู้ที่มีบิดามีการศึกษาน้อยเฉพาะแต่อ่านออกเขียนได้แต่ไม่ได้เข้าโรงเรียนหรือไม่ได้รับการศึกษาเลย และกลุ่มผู้ที่มีบิดามีการศึกษาสูง คือจบปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรีนั้น นักศึกษปีที่ 1 จะมีความมุ่งปรารถนาในอาชีพประเภทต่าง ๆ แตกต่างจากนักศึกษปีที่ 4 มาก แต่ในกลุ่มผู้ที่มีบิดาได้รับการศึกษาปานกลางกลับพบว่าการแตกต่างนี้น้อยกว่า (ตารางที่ 15.2)

ตารางที่ 14 อัตราส่วนร้อยละของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 - ปีที่ 4 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาของบิดา

ระดับการศึกษาของบิดา	นักศึกษาปีที่ 1		รวม		นักศึกษาปีที่ 4		รวม		รวม	
	ชาย	หญิง	จำนวน	%	ชาย	หญิง	จำนวน	%	จำนวน	%
อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้	6.2	1.6	10	3.3	9.9	1.1	12	4.2	22	3.8
อ่านออกเขียนได้แต่ไม่ไ้เข้า รร.	10.7	16.0	42	14.0	8.9	11.6	30	10.6	72	12.4
ประถมศึกษา	22.3	16.5	56	18.7	27.7	15.5	56	19.9	112	19.2
มัธยมศึกษา	29.4	26.6	83	27.7	21.8	35.9	87	30.8	170	29.2
อาชีวศึกษา	8.0	11.2	30	10.0	8.9	12.7	32	11.3	62	10.7
ปริญญาตรี	3.6	15.4	33	11.0	11.9	12.7	35	12.1	68	11.7
สูงกว่าปริญญาตรี	8.0	5.3	19	6.3	1.0	7.3	15	5.3	34	5.8
อื่น ๆ	1.8	2.7	7	2.3	8.9	2.2	13	4.6	20	3.4
ไม่ตอบ	9.8	4.8	20	6.7	1.0	0.5	2	0.7	22	3.8
ยอดรวม	100	100	-	100	100	100	-	100	-	100
จำนวนรวม	112	188	300	300	101	181	282	282	582	582

ตารางที่ 15.1 อัตราส่วนร้อยละของนักศึกษาจำแนกตามระดับการศึกษาของบิดากับความมุ่งปรารถนา
ทางอาชีพของบุตร

อาชีพที่นักศึกษามุ่งปรารถนา จะประกอบ	ระดับการศึกษาของบิดา								
	อ่านไม่ออก เขียนไม่ไค	อ่านออกเขียนไค แต่ไม่ไคเขา รร.	ประถม ศึกษา	มัธยม ศึกษา	อาชีว- ศึกษา	ปริญญา- ตรี	สูงกว่า- ปริญญาตรี	อื่น ๆ	ไม่ตอบ
ปฏิบัติต้งานอาชีพ วิชาชีพ และอาชีพอื่น ที่เกี่ยวข้อง	50.0	50.0	53.6	49.7	50.0	52.9	52.9	60.0	40.9
นักรัฐประศาสนศาสตร์และผู้จัดการ	13.6	8.3	4.5	5.3	4.8	2.9	2.9	15.0	4.5
เสมียนพนักงาน	13.6	11.1	10.7	11.8	11.3	20.6	11.8	-	4.5
ปฏิบัติต้งานเกี่ยวกับการค้า	5.5	9.7	2.7	8.9	6.5	4.4	11.8	5.0	18.2
เกษตรกรและชาวประมง	-	-	2.7	-	1.6	-	-	-	-
บริการ	-	2.8	8.0	6.5	14.5	4.4	5.9	5.0	13.6
อาชีพราชการอื่น ๆ (ไม่ระบุ)	-	6.9	9.8	11.8	8.1	7.3	8.8	15.0	4.5
ทำงานในรัฐวิสาหกิจ (ไม่ระบุ)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ทำงานเอกชน - ส่วนตัว (ไม่ระบุ)	13.6	8.3	4.5	3.5	3.2	5.9	8.8	-	9.1
อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ไม่ตอบ	4.5	2.8	3.6	2.4	-	1.5	-	-	-
ยอดรวม	100	100	100	100	100	100	100	100	100
จำนวนรวม	22	72	112	170	62	68	34	20	22

ตารางที่ 15.2 อัตราส่วนร้อยละของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 - ปีที่ 4 จำแนกตามระดับการศึกษาของบิดา กับความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของบุตร

อาชีพที่นักศึกษา มุ่ง ปรารถนาจะประกอบ	ระดับการศึกษาของบิดา																	
	อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้		อ่านออก เขียนไม่ได้ ไม่เคเขา ร.ร.		ประถม ศึกษา		มัธยม ศึกษา		อาชีวศึกษา		ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี		อื่น ๆ		ไม่ตอบ	
	ปี 1	ปี 4	ปี 1	ปี 4	ปี 1	ปี 4	ปี 1	ปี 4	ปี 1	ปี 4	ปี 1	ปี 4	ปี 1	ปี 4	ปี 1	ปี 4	ปี 1	ปี 4
ผู้ปฏิบัติงานอาชีพ วิชาชีพ และอาชีพ อื่นที่เกี่ยวข้อง	60.0	41.6	45.2	60.0	49.6	57.2	49.4	49.4	56.6	43.8	51.5	65.5	57.8	46.6	ก	54.0	45.0	ก
นักรัฐประศาสนศาสตร์และผู้จัดการ สมัยนพนักงาน	10.0	16.7	9.5	16.6	8.9	-	3.6	6.9	3.3	6.2	-	7.0	-	6.7	-	23.1	5.0	-
ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการค้า	-	8.3	11.9	3.3	3.6	1.8	8.4	9.1	6.7	6.2	-	10.5	10.5	13.3	-	7.7	20.0	-
เกษตรกรและชาวประมง	-	-	-	-	1.8	3.6	-	-	-	3.1	-	-	-	-	-	-	-	-
บริการ	-	-	4.7	-	5.4	10.7	6.0	6.9	16.7	12.5	6.1	3.5	5.2	6.7	-	-	15.0	-
อาชีพราชการอื่น ๆ (ไม่ระบุ)	-	-	4.7	10.0	8.9	10.7	10.8	13.8	-	15.6	9.1	7.0	10.5	6.7	ก	15.0	5.0	-
ทำงานในรัฐวิสาหกิจ (ไม่ระบุ)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ทำงานเอกชน - ส่วนตัว (ไม่ระบุ)	10.0	16.7	7.1	10.0	3.6	5.4	2.4	4.6	6.7	-	12.1	-	5.2	6.7	ก	-	10.0	-
อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ไม่ตอบ	-	-	2.4	3.3	7.2	3.6	4.5	-	-	-	3.0	-	-	-	-	-	-	-
ยอดรวม	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	-	100	100	-
จำนวนรวม	10	12	42	30	56	56	83	87	30	32	33	35	19	15	ก	13	20	ก

หมายเหตุ ก. หมายถึงจำนวนต่ำกว่าสิบ

นอกจากระคับการศึกษาของบิคาแล้วลักษณะทางอาชีพของบิคา อาจจะมีอิทธิพลต่อความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของบุตรก็เป็นได้ ผลจากการศึกษาพบว่าบิคาของนักศึกษาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพปฏิบัติงานเกี่ยวกับการค้าสูงถึงประมาณร้อยละ 38 รองลงมาเป็นอาชีพรับราชการทั่วไป (ไม่ระบุ) และอาชีพกลุ่มปฏิบัติงานวิชาชีพ ประมาณร้อยละ 12 เท่ากัน แสดงว่าครอบครัวของนักศึกษาส่วนใหญ่มีสถานะภาพทางเศรษฐกิจและสังคมค่อนข้างสูง

สิ่งที่น่าสังเกต คือ นักศึกษาปีที่ 1 มีบิคาที่ประกอบอาชีพการค้ามากกว่านักศึกษาปีที่ 4 และนักศึกษาปีที่ 4 มีบิคาที่ไม่ได้ประกอบอาชีพแล้วมากกว่านักศึกษาปีที่ 1 ทั้งนี้เพราะบิคาของนักศึกษาปีที่ 4 โดยทั่วไปอาจจะมีอายุมากกว่าบิคาของนักศึกษาปีที่ 1 (กัฏตารางที่ 16)

หากเมื่อพิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิคากับความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของบุตรแล้ว พบว่าการประกอบอาชีพของบิคามีผลต่อความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษามาก (ตารางที่ 17) คือ นักศึกษาส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 59 สำหรับนักศึกษาปีที่ 1 และร้อยละ 57 สำหรับนักศึกษาปีที่ 4 ซึ่งมีบิคาประกอบอาชีพกลุ่มปฏิบัติงานอาชีพ วิชาชีพ และอาชีพอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องนั้นต้องการที่จะประกอบอาชีพในกลุ่มอาชีพเดียวกันกับของบิคา คือ กลุ่มอาชีพที่ใช้วิชาชีพ มากกว่านักศึกษาที่มีบิคาประกอบอาชีพอื่น ยกเว้นนักศึกษาที่มีบิคาได้ประกอบอาชีพหรือที่บิคาถึงแก่กรรมแล้ว นอกจากนี้ในกลุ่มนักศึกษาปีที่ 1 ที่มีบิคาประกอบอาชีพบริการและอาชีพรับราชการทั่วไปที่ได้ระบุลักษณะงานชัดเจนนั้น พบว่ามีเพียงร้อยละ 38 ถึง 42 ที่ต้องการประกอบอาชีพที่ใช้วิชาชีพเมื่อเปรียบเทียบกับนักศึกษาที่มีบิคาประกอบอาชีพอื่น ในทำนองเดียวกันกับนักศึกษาปีที่ 4 ที่มีบิคาประกอบอาชีพบริการนั้นพบว่ามีเพียงร้อยละ 38 เท่านั้น ที่ต้องการจะประกอบอาชีพที่ใช้วิชาชีพ กล่าวได้ว่าลักษณะทางอาชีพของบิคามีอิทธิพลต่อความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของบุตรอยู่บ้าง

ตารางที่ 16 อัตราส่วนร้อยละของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 - ปีที่ 4 จำแนกตามอาชีพ
ของบิดา

อาชีพของบิดา	นักศึกษาปีที่ 1	นักศึกษาปีที่ 4	รวม	
			จำนวน	%
ผู้ปฏิบัติงานอาชีพ วิชาชีพ และ อาชีพอื่นที่เกี่ยวข้อง	13.7	9.9	69	11.9
นักรัฐประศาสนศาสตร์และผู้จัดการ	0.7	-	2	0.3
เสมียนพนักงาน	2.7	0.7	10	1.7
ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการค้า	42.7	32.3	219	37.6
เกษตรกรและชาวประมง	1.7	2.1	11	1.9
บริการ	4.0	4.6	25	4.3
ราชการทั่วไป (ไม่ระบุ)	10.7	13.5	70	12.0
รัฐวิสาหกิจ (ไม่ระบุ)	0.3	2.5	8	1.4
เอกชน - ธุรกิจส่วนตัว (ไม่ระบุ)	6.7	7.5	41	7.0
อื่น ๆ	-	-	-	-
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	13.3	20.2	97	16.7
ถึงแก่กรรม	1.3	4.6	17	2.9
ไม่ตอบ	2.3	2.1	13	2.2
ยอดรวม	100	100	-	100
จำนวนรวม	300	282	582	582

ตารางที่ 17 อัตราการรับของนักศึกษา วัฒนธรรมศึกษา อาชีพของบิดา กับความมุ่งปรารถนา
ทางอาชีพของบุตร

อาชีพที่นักศึกษา มุ่งปรารถนาจะประกอบ	อาชีพของบิดา												
	ปฏิบัติงานอาชีพ วิชาชีพและ และอาชีพอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	นักรัฐประศาสนศาสตร์และ ผู้จัดการ	เสมียนพนักงาน	ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการค้า	เกษตรกรและชาวประมง	บริวาร	อาชีพรับราชการอื่น ๆ (ไม่ระบุ)	ทำงานในรัฐวิสาหกิจ (ไม่ระบุ)	ทำงานเอกชน-ธุรกิจส่วนตัว (ไม่ระบุ)	อื่น ๆ	ไม่ได้ประกอบอาชีพ	ถึงแก่กรรม	ไม่ตอบ
นักศึกษานิติ 1													
ปฏิบัติงานอาชีพ วิชาชีพและอาชีพอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	58.5	ก	ก	50.0	ก	41.7	37.5	-	50.0	-	66.7	ก	ก
นักรัฐประศาสนศาสตร์และผู้จัดการ	2.4	-	-	7.0	ก	-	-	-	5.0	-	5.1	-	-
เสมียนพนักงาน	7.8	-	ก	12.5	-	16.7	15.6	-	15.0	-	7.7	-	-
ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการค้า	2.4	-	-	10.2	ก	8.3	6.3	-	-	-	5.2	ก	ก
เกษตรกรและชาวประมง	-	-	-	0.8	-	-	-	-	-	-	-	-	-
บริวาร	12.2	-	-	4.7	-	25.0	6.3	ก	-	-	10.3	-	ก
อาชีพรับราชการทั่ว ๆ ไป (ไม่ระบุ)	9.8	-	-	3.9	-	-	23.0	-	10.0	-	5.1	ก	-
ทำงานในรัฐวิสาหกิจ (ไม่ระบุ)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ทำงานเอกชน-ธุรกิจส่วนตัว (ไม่ระบุ)	4.9	ก	ก	5.5	-	8.3	6.3	-	10.0	-	-	-	ก
อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ไม่ตอบ	2.4	-	-	4.7	-	-	3.1	-	10.0	-	-	-	-
ยอดรวม	100	-	-	100	-	100	100	-	100	-	100	-	-
จำนวนรวม	41	ก	ก	128	ก	12	32	ก	20	-	39	ก	ก
นักศึกษานิติ 4													
ปฏิบัติงานอาชีพ วิชาชีพ และอาชีพอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	57.1	-	-	50.5	ก	36.5	52.6	ก	52.4	-	50.9	61.5	ก
นักรัฐประศาสนศาสตร์และผู้จัดการ	3.6	-	-	6.6	ก	-	10.5	-	4.7	-	7.3	-	-
เสมียนพนักงาน	10.7	-	ก	11.0	ก	15.4	2.6	ก	19.0	-	12.7	7.7	ก
ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการค้า	10.7	-	-	8.8	-	15.4	5.3	-	-	-	7.3	7.7	ก
เกษตรกรและชาวประมง	3.6	-	-	-	ก	-	-	-	-	-	-	7.7	-
บริวาร	3.6	-	-	7.7	ก	7.7	5.3	-	14.3	-	3.6	-	-
อาชีพรับราชการทั่ว ๆ ไป (ไม่ระบุ)	7.1	-	-	9.9	-	23.1	21.0	-	-	-	12.7	7.7	ก
ทำงานในรัฐวิสาหกิจ (ไม่ระบุ)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ทำงานเอกชน-ธุรกิจส่วนตัว (ไม่ระบุ)	3.6	-	ก	4.4	-	-	2.6	-	9.5	-	3.6	7.7	ก
อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ไม่ตอบ	-	-	-	1.1	-	-	-	-	-	-	1.6	-	-
ยอดรวม	100	-	-	100	-	100	100	-	100	-	100	100	-
จำนวนรวม	28	-	ก	91	ก	13	38	ก	21	-	55	13	ก

หมายเหตุ ก. หมายถึงจำนวนค่ากว่าสิบ

นอกจากระดับการศึกษาของบิดาและอาชีพของบิดาแล้ว ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวก็เป็นปัจจัยที่น่าสนใจศึกษาเช่นกัน เนื่องจากการประกอบอาชีพแต่ละอย่างมีลักษณะแตกต่างกัน เช่น การประกอบอาชีพเกี่ยวกับการค้าขายมีรายได้สูง แต่คนโดยทั่วไป อาจจะเป็นอาชีพที่ไม่มีเกียรติ ตรงกันข้ามกับอาชีพรับราชการทั่วไป ไปทหาร - ตำรวจ และอื่น ๆ ซึ่งเป็นอาชีพที่สังคมยกย่องว่ามีเกียรติยศ แต่เป็นอาชีพที่ให้รายได้น้อยแก่ผู้ประกอบ เป็นต้น เมื่อเป็นเช่นนั้นคนที่มีฐานะเศรษฐกิจที่บ้านไม่ค่อยดี ประกอบกับมีภาระทางบ้านที่ต้องรับผิดชอบก็มักจะเลือกประกอบอาชีพที่หารายได้ดี เช่น ทำการค้า หรือทำงานตามบริษัทห้างร้านเอกชน เช่น เป็นพนักงานขาย เป็นต้น ซึ่งอาจจะไม่ตรงกับความมุ่งปรารถนาของนักศึกษาก็เป็นได้

สำหรับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวนั้น เป็นเรื่องที่ยากแก่การศึกษา โดยทั่วไปผู้ตอบไม่ค่อยจะให้ข้อเท็จจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อถามเกี่ยวกับรายได้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าไม่ต้องการเปิดเผยฐานะทางบ้านของตนให้คนอื่นทราบ ดังนั้นในการศึกษารังนี้ผู้ศึกษาจะศึกษาฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว โดยดูจากรายได้ของบิดากับสินค้าบริโภคประเภทอาหารที่มีอยู่ในครอบครัวประกอบกัน เพื่อจะดูว่ามีอิทธิพลต่อความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษาหรือไม่เพียงใด

จากการศึกษาพบว่า บิดามีรายได้ตั้งแต่ 200 บาท ถึง 300,000 บาทต่อเดือน แต่ส่วนใหญ่จะมีรายได้ตั้งแต่ 2,400 บาทขึ้นไป จากตารางที่ 18 แสดงว่าครอบครัวของนักศึกษาส่วนใหญ่มีฐานะดี บิดาของนักศึกษานี้ที่ 1 มีฐานะดีกว่าบิดาของนักศึกษานี้ที่ 4 และประมาณ $1/4$ ของบิดาของนักศึกษานี้ที่ 4 ไม่ได้ทำงาน เมื่อเปรียบเทียบร้อยละ 15 ของบิดาของนักศึกษานี้ที่ 1 ถึงเหตุผลที่โคธิบายมาแล้วข้างต้นว่า บิดาของนักศึกษานี้ที่ 4 ส่วนใหญ่อาจจะมีอายุมากกว่าบิดาของนักศึกษานี้ที่ 1 และพ้นวัยทำงานแล้ว

ตารางที่ 18 อัตราส่วนร้อยละของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 - ปีที่ 4 จำแนกตาม
รายได้ของบิดา

รายได้ของบิดา (บาท/เดือน)	นักศึกษาปีที่ 1	นักศึกษาปีที่ 4	รวม	
			จำนวน	%
200 - 1750	12.0	11.7	69	11.9
1751 - 2400	9.7	9.9	57	9.8
2401 - 4800	22.0	20.9	125	21.5
4801 - 300,000	25.7	18.1	128	22.0
ไม่ได้ทำงาน	14.7	25.2	115	19.8
ไม่ตอบ	16.0	14.2	88	15.1
ยอดรวม	100	100	-	100
จำนวนรวม	300	282	582	582

เมื่อพิจารณาต่อไปถึงความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษา พบว่ามีความแตกต่างระหว่างระดับรายได้ของบิดา กล่าวคือ ยิ่งบิดามีรายได้สูง นักศึกษาส่วนใหญ่ก็ปรารถนาที่จะประกอบอาชีพกลุ่มอาชีพที่ใช้วิชาชีพ กลุ่มอาชีพเสมียน พนักงาน กลุ่มอาชีพปฏิบัติงานเกี่ยวกับการค้า และทำงานเอกชน - ธุรกิจส่วนตัว ซึ่งตรงกันข้ามกับนักศึกษาที่มีบิดามีรายได้น้อย พบว่านักศึกษาเหล่านี้ส่วนใหญ่ปรารถนาที่จะประกอบอาชีพกลุ่มนักรัฐประศาสนศาสตร์และผู้จัดการ กลุ่มอาชีพเกษตร และกลุ่มอาชีพรับราชการทั่ว ๆ ไป (ไม่ระบุ)

จากตารางที่ 19 จะเห็นได้ว่าสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 นั้น ยิ่งบิดามีรายได้น้อยเท่าใดนักศึกษาก็ต้องการจะประกอบอาชีพที่ใช้วิชาชีพก็ยิ่งมีน้อยเท่านั้น แสดงว่ารายได้สัมพันธ์กับการประกอบอาชีพ จากการศึกษาพบว่านักศึกษามีบิดามีรายได้น้อยมีเพียงร้อยละ 39 เท่านั้นที่ต้องการจะประกอบอาชีพที่ใช้วิชาชีพ และน้อยกว่าพวกที่มีบิดามีรายได้สูงรวมทั้งพวกที่บิดาไม่ได้ประกอบอาชีพในขณะนั้นถึงประมาณร้อยละ 54 และร้อยละ 64 ตามลำดับ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ซึ่งบิดามีรายได้ระดับเดียวกันแล้วพบว่าแตกต่างกันโดยเฉพาะนักศึกษาปีที่ 4 ที่มีบิดามีรายได้ต่ำสุด จะมีความมุ่งปรารถนาที่จะประกอบอาชีพที่ใช้วิชาชีพสูงสุดถึงประมาณร้อยละ 55 และแตกต่างไปจากพวกที่มีบิดามีรายได้ระดับอื่น ๆ ไม่มากนัก แสดงว่ารายได้ของบิดามีอิทธิพลต่อความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษาปีที่ 4 แต่ไม่มากนัก

ตารางที่ 19 อัตราส่วนร้อยละของนักศึกษาปีที่หนึ่ง - ปีที่สี่ จำแนกตามรายได้ของบิดากับความมุ่งปรารถนาทางอาชีพ
ของนักศึกษา

อาชีพที่นักศึกษามุ่งปรารถนาจะประกอบ	รายได้ของบิดา (บาท / เดือน)											
	200 - 1750		1751 - 2400		2401 - 4800		4801 - 300000		ไม่ได้ทำงาน		ไม่ตอบ	
	ปี 1	ปี 4	ปี 1	ปี 4	ปี 1	ปี 4	ปี 1	ปี 4	ปี 1	ปี 4	ปี 1	ปี 4
ผู้ปฏิบัติงานอาชีพ วิชาชีพ และอาชีพอื่นที่เกี่ยวข้อง	38.9	54.5	48.3	50.0	48.5	54.3	54.5	49.0	63.6	52.1	47.9	47.9
นักรัฐประศาสนศาสตร์และผู้จัดการ	8.3	12.1	10.3	10.7	1.5	3.4	6.5	2.0	6.8	7.0	-	7.0
เสมียนพนักงาน	16.7	3.0	13.8	10.7	9.1	18.6	19.5	9.8	6.8	11.2	6.2	10.4
ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการค้า	5.5	3.0	3.4	7.1	12.1	5.1	5.2	11.8	6.8	7.0	8.3	7.0
เกษตรกรและชาวประมง	2.8	3.0	-	3.6	-	-	-	-	-	1.4	-	-
บริการ	8.3	3.0	6.8	3.6	9.0	8.5	2.6	8.8	9.1	4.2	10.4	7.0
อาชีพราชการอื่น ๆ (ไม่ระบุ)	16.7	21.2	10.3	14.3	7.6	5.1	5.2	9.8	6.8	11.3	4.2	10.4
ทำงานในรัฐวิสาหกิจ (ไม่ระบุ)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ทำงานเอกชน - ส่วนตัว (ไม่ระบุ)	-	-	-	-	9.1	5.1	5.2	7.8	-	4.2	14.6	7.0
อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ไม่ตอบ	2.8	-	6.9	-	3.0	-	1.3	-	-	1.4	8.3	2.8
ยอดรวม	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
จำนวนรวม	36	33	29	28	66	59	77	51	44	71	48	40

การที่นักศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 4 มีความมุ่งปรารถนาทางอาชีพต่างกันนั้น อธิบายได้ว่าอาจเป็นเพราะว่านักศึกษาปีที่ 1 เพิ่งจะเริ่มเรียนจึงยังไม่เข้าใจหรือไม่ค่อยจะมีความรู้เกี่ยวกับอาชีพลักษณะต่าง ๆ ทำให้ความมุ่งปรารถนาที่จะประกอบอาชีพมีลักษณะต่าง ๆ กระจายกันไป

อนึ่ง มีข้อที่น่าสังเกตว่าสำหรับนักศึกษาที่มีความปรารถนาในอาชีพรับราชการทั่ว ๆ ไปที่มีโคระบุตำแหน่งแน่ชัดนั้น จะพบว่ายิ่งบิคามิรายได้น้อยเท่าใด นักศึกษาส่วนใหญ่ทั้งชั้นปีที่ 1 และปีที่ 4 ต่างก็มุ่งปรารถนาที่จะประกอบอาชีพรับราชการมากยิ่งขึ้น ซึ่งตรงกันข้ามกับนักศึกษาที่บิคามิรายได้มาก ทั้ง ๆ ที่อาชีพรับราชการนั้นโดยทั่วไปแล้วอาชีพรับราชการ เป็นอาชีพที่ให้อายุใคน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับอาชีพอื่น ๆ เช่น คาขาย หรือทำงานตามบริษัทห้างร้านต่าง ๆ แต่การที่นักศึกษาซึ่งบิคามิรายได้น้อยมีความปรารถนาเช่นนั้น อาจเป็นเพราะว่าอาชีพรับราชการเป็นอาชีพที่มีหลักประกันมั่นคงกว่าอาชีพอื่น ๆ เช่น ถ้าทำการค้า ก็อาจจะขาดเงินทุนหรือต้องเสี่ยงต่อการขาดทุน หรือถ้าทำงานตามบริษัทเอกชนต้องเสี่ยงต่อการว่างงานหรือตกงานในกรณีที่บริษัทเลิกลมกิจการ เป็นต้น

โดยสรุปแล้วกล่าวได้ว่าฐานะทางเศรษฐกิจ เช่น ระดับรายได้และอาชีพของบิคามิมีส่วนเกี่ยวข้องกับความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษา กล่าวคือ ผู้ที่มีบิคามิรายได้มากหรือบิคาประกอบอาชีพรับราชการมักจะสนใจประกอบอาชีพอื่นที่ไม่ใช่ราชการมากกว่าผู้ที่มีบิคามิรายได้น้อยมักจะสนใจที่จะประกอบอาชีพรับราชการมากกว่า

ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่จะพิจารณาต่อไปอีกได้จากการมีสินค้าบริโภคประเภทดาวไว้ในครอบครอง ในการศึกษารั้งนี้พบว่ามึนักศึกษาจำนวนไม่น้อยที่บิคามิได้ประกอบอาชีพแล้วในขณะนี้ และที่ไม่ให้คำตอบเกี่ยวกับเรื่องอาชีพและรายได้ของบิคา ก็มีมาก ดังนั้นผู้ศึกษาจึงไคนำเอาสินค้าบริโภคประเภทดาวมาเป็นดัชนีอันหนึ่งในการศึกษา เพราะว่าเป็นสิ่งหนึ่งที่สามารถใช้วัดฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวได้ ทั้งนี้เนื่องจากการมีสินค้าบริโภคประเภทดาวไว้ในครอบครองนั้น เป็นการแสดงถึงฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว กล่าวคือ สินค้าบางอย่างที่เป็นของ

ราคาแพง เช่น โทรทัศน์สี เครื่องปรับอากาศ นั้น จะมีแต่ในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีหรือค่อนข้างดีมากกว่าในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจยากจน ซึ่งมักจะมียุติบัตรโรคตาหรือน้อยหรือไม่มีเลยก็ได้ สินค้าบริโภคประเภทต่าง ๆ นี้ กรรณิการ์ อักษรกุล²⁴ ได้แบ่งแยกประเภทออกเป็นสามประเภท คือ จำเป็น ไม่พุ่มเฟือย และพุ่มเฟือย โดยออกแบบสอบถามให้ตอบรายการสินค้าบริโภคต่าง ๆ 17 รายการ และให้ผู้ที่มีภูมิความรู้ทางสังคมวิทยาเป็นผู้พิจารณาตัดสินใจอย่างเป็นเอกเทศว่าแต่ละรายการควรจะเป็นสินค้าประเภทใด จากนั้นก็ไขмคิส่วนมากตัดสินว่าสินค้าบริโภคประเภทตาประเภทใดเป็นสินค้าประเภทจำเป็น ไม่พุ่มเฟือย และพุ่มเฟือย ดังต่อไปนี้

สินค้าบริโภคประเภทตาที่ถูกจัดเป็นสิ่งของจำเป็น ได้แก่

1. นาฬิกาทุกชนิด
2. เตารีดไฟฟ้า
3. หนังสือพิมพ์และนิตยสาร
4. ตู้เย็น
5. โทรศัพท์
6. วิทยุทุกประเภท
7. จักรเย็บผ้า

สินค้าบริโภคประเภทตาที่ถูกจัดเป็นสิ่งของไม่พุ่มเฟือย ได้แก่

1. พัดลม
2. โทรทัศน์ขาว - ดำ

²⁴ กรรณิการ์ อักษรกุล "ดัชนีที่ใช้วัดฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของประชากรในเขตเมืองของประเทศไทย" วิทยานิพนธ์สังคมวิทยา มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2515

3. รถจักรยาน

4. รถจักรยานยนต์

5. รดย่นตั่งขนาดเล็ก

สินค้าบริโภคประเภทดาวที่ถูกจัดเป็นสิ่งของฟุ่มเฟือย ได้แก่

1. เครื่องทำน้ำร้อน

2. เครื่องปรับอากาศ

3. โทรทัศน์สี

4. รดย่นตั่งขนาดใหญ่

5. สเตอริโอ

อย่างไรก็ตามการแยกประเภทแบบนี้ ยังมีข้อบกพร่อง เช่น จะเห็นได้ว่า ตู้เย็น โทรทัศน์ และจักรเย็บผ้า กลายเป็นสิ่งของจำเป็น ทั้ง ๆ ที่ความจริงแล้วสิ่งของเหล่านี้ อาจจะมีหรือไม่มีก็ได้ แต่การที่ผู้ตอบคำถามให้คำตอบว่าเป็นสิ่งของที่จำเป็นนั้นเป็นเพราะ ผู้ตอบซึ่งประกอบด้วยผู้ที่สำเร็จปริญญาตรีและอาจารย์นั้น มีฐานะเศรษฐกิจของครอบครัวที่ จักว่าอยู่ในขั้นดี จึงทำให้พิจารณาว่าสิ่งของเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็น ทั้ง ๆ ที่ความจริงแล้ว มีได้เป็นเช่นนั้น ดังนั้นในการศึกษารั้งนี้ผู้ศึกษาได้จัดแบ่งประเภทของสิ่งเหล่านี้เสียใหม่ โดยพิจารณาจากคำตอบของนักศึกษา เมื่อถามถึงว่าภายในบ้านมีสินค้าบริโภคประเภทดาว เหล่านี้หรือไม่ แล้วนำคำตอบที่ได้รับมาหาการกระจายความถี่ จากนั้นก็พิจารณาแบ่งประ เภทของสินค้าเสียใหม่ สิ่งไหนที่มีความถี่สูงก็ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็น* ผลปรากฏว่า

* Suchart Prasithrathsint "Economic and Fertility Behavior of the Rural People in Thailand" (Unpublished Ph.D. Dissertation, Brown University, 1971)

สินค้าบริโภคประเภทอาหารที่ถูกจัดเป็นสิ่งของจำเป็น ได้แก่

1. เตาแก๊สไฟฟ้า
2. พัดลม
3. หนังสือพิมพ์และนิตยสาร
4. นาฬิกาทุกชนิด
5. วิทยุทุกประเภท

สินค้าบริโภคประเภทอาหารที่ถูกจัดเป็นสิ่งของที่ไม่ฟุ่มเฟือย ได้แก่

1. จักรเย็บผ้า
2. โทรทัศน์ขาว - ดำ
3. ตู้เย็น
4. รถจักรยานยนต์และหรือรถจักรยาน
5. โทรศัทพ์
6. รถยนต์นั่งขนาดเล็ก

สินค้าบริโภคประเภทอาหารที่ถูกจัดเป็นสิ่งของที่ฟุ่มเฟือย ได้แก่

1. รถยนต์นั่งขนาดใหญ่
2. เครื่องปรับอากาศ
3. เครื่องทำน้ำร้อน
4. โทรทัศน์สี

ผลที่ได้จากการศึกษาของกรณีการ อักษรกุล พบว่า ผู้ที่มีฐานะดีสามารถที่จะเป็นเจ้าของสินค้าทั้งที่จำเป็น ไม่ฟุ่มเฟือย และฟุ่มเฟือยได้ ส่วนผู้ที่มีฐานะยากจนจะมีแต่เฉพาะสินค้าที่จำเป็นหรือไม่ฟุ่มเฟือยเท่านั้น และเมื่อพิจารณาทั่ว ๆ ไป ประชาชนส่วนใหญ่จะมีสินค้าประเภทจำเป็นและไม่ฟุ่มเฟือยไว้ในครอบครองประมาณร้อยละ 74.5 แสดงว่าประชากรส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีฐานะปานกลาง มีส่วนน้อยที่ยากจนมากหรือรวยมาก

ตารางที่ 20 อัตราส่วนร้อยละของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 - ปีที่ 4 จำแนกตาม
สินค้าบริโภคประเภทอาหาร

สินค้าบริโภคประเภทอาหาร	นักศึกษาปีที่ 1	นักศึกษาปีที่ 4	รวม	
			จำนวน	%
จำเป็น	3.0	3.2	18	3.1
ไม่พุ่มเพียงพอ	0.3	0.4	2	0.3
พุ่มเพียงพอ	-	-	-	-
จำเป็นและไม่พุ่มเพียงพอ	57.0	66.7	359	61.7
จำเป็นและพุ่มเพียงพอ	0.3	0.7	3	0.5
พุ่มเพียงพอและไม่พุ่มเพียงพอ	-	-	-	-
ทั้ง 3 ประเภท	38.0	28.4	194	33.3
ไม่ตอบ	1.3	0.7	6	1.0
ยอดรวม	100	100	-	100
จำนวนรวม	300	282	582	582

ตารางที่ 21 อัตราส่วนร้อยละของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 - ปีที่ 4 จำแนกตามสินค้าบริโภคประเภทดาวร กับ ความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษา

อาชีพที่นักศึกษา มุ่งปรารถนาจะประกอบ	สินค้าบริโภคประเภทดาวร															
	จำเป็น		ไม่พุ่มเพียงพอ		พุ่มเพียงพอ		จำเป็นและไม่พุ่มเพียงพอ		จำเป็นและพุ่มเพียงพอ		พุ่มเพียงพอและไม่พุ่มเพียงพอ		ทั้ง 3 ประเภท		ไม่ตอบ	
	ปี1	ปี4	ปี1	ปี4	ปี1	ปี4	ปี1	ปี4	ปี1	ปี4	ปี1	ปี4	ปี1	ปี4	ปี1	ปี4
ผู้ปฏิบัติงานอาชีพ วิชาชีพ และอาชีพอื่น ที่เกี่ยวข้อง	ก	ก	ก	-	-	-	52.6	49.4	-	ก	-	-	47.7	55.5	ก	ก
นักรัฐประศาสนศาสตร์และผู้จัดการ เสมียนพนักงาน	ก	ก	-	-	-	-	4.0	8.0	-	-	-	-	5.3	2.4	ก	-
ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการค้า	-	-	-	-	-	-	11.1	11.7	-	-	-	-	15.7	12.4	-	-
เกษตรกรและชาวประมง	-	-	-	-	-	-	8.2	5.9	-	-	-	-	7.0	11.2	-	-
บริการ	-	-	-	-	-	-	0.6	1.6	-	-	-	-	-	-	-	-
อาชีพราชการอื่น ๆ (ไม่ระบุ)	ก	ก	-	-	-	-	4.0	7.4	ก	-	-	-	10.5	3.7	-	-
ทำงานในรัฐวิสาหกิจ (ไม่ระบุ)	ก	ก	-	ก	-	-	9.3	10.1	-	-	-	-	5.3	12.5	-	-
ทำงานเอกชน - ส่วนตัว (ไม่ระบุ)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
อื่น ๆ	-	ก	-	-	-	-	5.8	4.8	-	-	-	-	6.1	2.5	-	ก
ไม่ตอบ	ก	-	-	-	-	-	3.5	1.1	-	-	-	-	2.6	-	-	-
ยอดรวม	-	-	-	-	-	-	100	100	-	-	-	-	100	100	-	-
จำนวนรวม	ก	ก	ก	ก	-	-	171	188	ก	ก	-	-	114	80	ก	ก

หมายเหตุ ก. หมายถึงจำนวนต่ำกว่าสิบ

แต่จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าครอบครัวของนักศึกษาส่วนใหญ่จะมีสินค้าบริโภคประเภทอาหารชนิดที่จำเป็นและไม่ฟุ่มเฟือย มีจำนวนสูงประมาณร้อยละ 62 อันับรองลงมาเป็นครอบครัวที่มีสินค้าบริโภคประเภทอาหารทั้ง 3 ประเภท คือ ประเภทที่จำเป็น ประเภทที่ไม่ฟุ่มเฟือย และประเภทที่ฟุ่มเฟือยประมาณร้อยละ 33 แสดงว่านักศึกษาส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจอยู่ในระดับค่อนข้างดี และดีกว่าประชาชนในเขตเมืองโดยทั่ว ๆ ไป (ตารางที่ 20)

เมื่อพิจารณาต่อไปถึงความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษาแล้ว จะเห็นได้ว่านักศึกษากลุ่มใหญ่ มีความมุ่งปรารถนาทางอาชีพในลักษณะเดียวกัน คือ กลุ่มปฏิบัติการ อาชีพ วิชาชีพ และอาชีพอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมากกว่าอาชีพกลุ่มอื่น ๆ แต่มีความแตกต่างกันบาง ระหว่างนักศึกษาระดับปีที่ 1 กับปีที่ 4 ซึ่งมาจากครอบครัวที่มีฐานะดี คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ปรารถนาที่จะประกอบอาชีพกลุ่มอาชีพบริการมากกว่านักศึกษาระดับปีที่ 4 และในขณะเดียวกันนักศึกษาระดับปีที่ 4 ก็ปรารถนาที่จะประกอบอาชีพกลุ่มอาชีพรับราชการมากกว่านักศึกษาระดับปีที่ 1 (ตารางที่ 21) จึงอาจกล่าวสรุปได้ว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวมีอิทธิพลต่อความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษาทั้งชั้นปีที่ 1 และปีที่ 4

นอกจากปัจจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ขนาดของครอบครัวอาจเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษา ทั้งนี้เพราะว่าเมื่อครอบครัวมีขนาดใหญ่ ย่อมมีการละเล็งดูเพิ่มมากขึ้น ทำให้นักศึกษาต้องมาช่วยภาระทางบ้าน ซึ่งมีผลต่อความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษา ยกตัวอย่างเช่น นักศึกษามองปรารถนาที่จะเป็นแพทย์ แต่การที่จะเป็นแพทย์ได้นั้นก็ต้องเรียนแพทย์ซึ่งต้องใช้เงินทุน และเวลาเรียนมากกว่าสาขาวิชาอื่น ๆ เมื่อเป็นเช่นนี้ในกลุ่มผู้ที่มีฐานะเศรษฐกิจระดับเดียวกัน คนที่ครอบครัวมีขนาดใหญ่กว่าย่อมจะมีโอกาสเรียนได้น้อยกว่า เนื่องจากบิดามารดาพยายามให้โอกาสลูก ๆ ทุกคนได้รับการศึกษา หากฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี นักศึกษาก็ต้องเปลี่ยนไปกระทำสิ่งที่ตรงกันข้าม คือ ต้องเลือกเรียนสาขาวิชาที่ใช้เงินทุนน้อย ทำให้ไม่สามารถจะประกอบอาชีพตามที่มุ่งปรารถนาได้ เป็นต้น

ตารางที่ 22 อัตราส่วนร้อยละของนักศึกษาปีที่หนึ่ง - ปีที่สี่ จำแนกตาม
จำนวนบุตรของครอบครัว กับความมุ่งปรารถนาทางอาชีพ
ของนักศึกษา

อาชีพที่นักศึกษา มุ่งปรารถนาจะประกอบ	จำนวนบุตรของครอบครัว									
	1 - 3 คน		4 - 6 คน		7 - 9 คน		≥ 10 คน		ไม่ตอบ	
	ปี 1	ปี 4	ปี 1	ปี 4	ปี 1	ปี 4	ปี 1	ปี 4	ปี 1	ปี 4
ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับอาชีพ วิชาชีพ และอาชีพอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	40.3	56.4	54.3	47.5	52.3	56.2	60.0	46.1	ก	-
นักรัฐประศาสนศาสตร์และ ผู้จัดการ	3.0	5.4	3.3	7.1	9.2	5.5	13.3	17.7	-	-
เสมียนพนักงาน	14.9	10.9	12.6	10.6	6.1	12.2	6.7	15.4	-	-
ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการค้า	9.0	5.4	7.3	6.4	4.6	11.0	13.3	-	-	-
เกษตรกรและชาวประมง	-	-	0.7	2.1	-	-	-	-	-	-
บริการ	11.9	5.4	4.6	9.2	9.2	-	6.7	15.4	-	-
อาชีพรับราชการทั่วไป (ไม่ระบุ)	10.4	10.9	8.0	12.1	6.1	9.6	-	17.7	-	-
ทำงานในรัฐวิสาหกิจ(ไม่ระบุ)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
เอกชน-ธุรกิจส่วนตัว(ไม่ระบุ)	7.5	1.8	5.3	5.0	9.2	5.5	-	17.7	-	-
อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ไม่ตอบ	3.0	3.6	4.0	-	3.1	-	-	-	-	-
ยอดรวม	100	100	100	100	100	100	100	100	-	-
จำนวนรวม	67	55	151	141	65	73	15	13	ก	ก

หมายเหตุ ก. หมายถึงจำนวนต่ำกว่าสิบ

จากการศึกษาพบว่าครอบครัวของนักศึกษาส่วนใหญ่จะมีบุตรระหว่าง 4 - 6 คน กล่าวได้ว่าครอบครัวมีขนาดค่อนข้างใหญ่ เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์กับความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษาแล้ว จะเห็นได้ว่าแตกต่างกัน กล่าวคือเมื่อครอบครัวมีขนาดใหญ่ขึ้น ความมุ่งปรารถนาในอาชีพกลุ่มต่าง ๆ ยังมีเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะอาชีพกลุ่มปฏิบัติการงานวิชาชีพจะพบว่าเป็นที่มุ่งปรารถนาของนักศึกษามากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ๆ ในทางตรงกันข้ามจะเห็นว่าถ้าครอบครัวยังมีขนาดเล็กลงนักศึกษาจะปรารถนาในกลุ่มอาชีพเสมียน พนักงานมากขึ้น หน้าที่สังเกตคือว่าในกลุ่มอาชีพปฏิบัติการงานเกี่ยวกับการค้า นักศึกษามีความปรารถนาในอาชีพกลุ่มนี้ไม่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะครอบครัวจะมีขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ก็ตาม

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และปีที่ 4 จะเห็นได้ว่าต่างกัน แม้ว่าจะมาจากรอบครัวขนาดเดียวกันแต่มีความปรารถนาทางอาชีพต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชีพที่ใช้วิชาชีพซึ่งเป็นอาชีพที่นักศึกษาส่วนใหญ่ปรารถนาจะประกอบ จากตารางที่ 22 จะเห็นได้ว่าสำหรับนักศึกษาปีที่ 1 นั้น ยังครอบครัวมีขนาดใหญ่เท่าใดความปรารถนาในอาชีพที่ใช้วิชาชีพยังมีมากขึ้นเท่านั้น ตรงกันข้ามกับนักศึกษาปีที่ 4 ที่ครอบครัวยังมีขนาดใหญ่ ความปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษาที่สมัครอาชีพที่ใช้วิชาชีพมีน้อยลง ความแตกต่างนี้อธิบายได้ว่าอาจเนื่องมาจากขนาดของครอบครัวและความรอบรู้เกี่ยวกับอาชีพของนักศึกษาทั้งสองกลุ่มต่างกัน จึงทำให้มีความปรารถนาต่างกัน

กล่าวสรุปได้ว่า ขนาดของครอบครัวมีอิทธิพลต่อความปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษา

อย่างไรก็ตามจากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษานั้น พอจะสรุปได้ว่าทั้งปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางครอบครัว มีอิทธิพลต่อความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษา เฉพาะอย่างยิ่งแผนกหรือสาขาวิชาที่เรียนในระดับมหาวิทยาลัยนั้นเป็นการเตรียมตัวเพื่อไปประกอบอาชีพ ดังนั้นเมื่อนักศึกษาเรียนในแผนกหรือสาขาวิชาใดก็ย่อมมองเห็นโอกาสหรือช่องทางในการออกไปประกอบอาชีพนั้น ๆ มากขึ้น ซึ่งเป็นผลทำให้มีความมุ่งปรารถนาที่จะประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่ตนเรียนยิ่งขึ้น